

В изпълнение на проект SWAN "БАЛКАНСКА ПЛАТФОРМА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА НА ОТПАДЪЦИТЕ", (SWAN) беше разработен доклад за идентифициране на възможни правни пречки и/или затруднения пред бизнеса за прилагане в производствената им дейност на различни опции на вериги за повторна употреба на отпадъците, включително при транснационално сътрудничество между стопанските субекти.

Целта на доклада беше да се очертаят проблемите и да се предложат насоки за промяната на законодателството в областта.

Едни от най-съществените идентифицирани проблеми са свързани със **страничните продукти и критериите за край на отпадъка**.

Разработването на единни критерии на европейско ниво за страничните продукти и края на отпадъка съществено би улеснило и стимулирало промишлената симбиоза между стопански субекти, установени в различни държави членки. Без единни европейски критерии е възможно да възникне колизия между националните правни уредби и това да възпрепятства промишлената симбиоза между оператори от различни държави членки.

До разработването на единни европейски правила, отделните държави биха могли на база на двустранно или регионално сътрудничество да уеднаквят критериите си за странични продукти и край на отпадък с цел улесняване на промишлената симбиоза между стопански оператори, установени на тяхна територия, и премахване на бариери пред повторната употреба на продукти в промишлеността.

Препоръчително е компетентните органи в България да проявят по-голяма активност и в сътрудничество с бизнеса да разработят национални критерии за странични продукти и край на отпадъка за възможно най-голям брой продукти, вещества и материали. Това би спомогнало за постигане на кръговост на икономиката и по-ефективно използване на ресурсите в България.

Политиките за управление на битовите отпадъци са другият идентифициран проблем, както на ниво Европейска комисия, така и в България.

Битовите отпадъци представляват около 7 – 10 % от общия обем на отпадъците, образувани в Европейския съюз. Предизвикателствата с оглед на управлението на битовите отпадъци произтичат от техния твърде сложен и смесен състав, непосредствената близост на образуваните отпадъци до гражданите, много голямата видимост в рамките на обществото, както и от тяхното въздействие върху околната среда и човешкото здраве. Ръководен принцип на европейската политика на управлението на отпадъците, в т.ч. на битовите отпадъци, е принципът „замърсителят плаща“. Съгласно този принцип разходите за управление на

отпадъците се понасят от първоначалния причинител на отпадъците или от настоящите или предишните притежатели на отпадъците.

Към днешна дата в България общото правило е, че размерът на такса „битови отпадъци“ се изчислява пропорционално в промили на база на данъчната оценка, съответно отчетната стойност, на недвижимите имоти, без да се отчита количеството на отпадъците и в нарушение на водещия принцип на европейското законодателство „замърсителят плаща“.

Препоръчително е в България да се предприемат следните мерки:

- ✓ определяне на размера на такса „битови отпадъци“ на база на количеството отпадъци, съчетано с мерки за контрол с цел предотвратяване на незаконното изхвърляне на отпадъци;
- ✓ подобряване на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, така че същите да бъдат удобни и в максимална близост до домакинствата;
- ✓ провеждане на редовни информационни и образователни кампании сред населението;
- ✓ вземане на мерки за избягване на дублиращо се финансиране на дейностите по събиране, извозване и третиране на битови отпадъци;
- ✓ изграждането на центрове за повторна употреба и подготовка за повторна употреба.

Прилагането на разширената отговорност на производителя (създаване на Организации по оползотворяване) е един от начините за изпълнение на задълженията на пускащите на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространение отпадъци. Създадени още през 2004 година, днес са налице значителни проблеми при функционирането на Организацията, което налага въвеждането на промени в българската нормативна уредба:

- ✓ Ясно дефиниране на ролите и отговорностите в РОП на всички заинтересовани лица и предотвратяване на възможни конфликтите на интереси
- ✓ Изисквания относно начина на определяне на финансовите вноски на производителите на продукти
- ✓ Процедура за подбор на операторите по управление на отпадъците
- ✓ Мониторинг и правоприлагане, чрез които да се гарантира надеждност на докладваните данни, действително изпълнение на задълженията от страна на организацията по оползотворяване и техните подизпълнители и правилно използване на финансовите средства от вноските на производителите на продукти

- ✓ Достъп до информация на обществеността

Отчетността за управлението на отпадъците е важна част от новите изисквания на ЕС, но към днешна дата в България продължава използването основно на хартиен носител, което поражда рискове от грешки и неточност на събираната информация за отпадъци и дейности с отпадъци. Въвеждането на Националната информационна система „Отпадъци“ среща затруднения от технически и друг характер и не е сигурно кога ще влезе в сила и какъв ще бъде нейният обхват.

Създаването на **стимули за насърчаване на повторната употреба** е от изключително важно значение. Разработчиците на доклада препоръчват да се проведат консултации с бизнеса, гражданите и нестопанските организации и да се разработи пакет от конкретни мерки за създаване на стимули за насърчаване на повторната употреба и управлението на отпадъците в съответствие с йерархията на отпадъците, като например:

- определяне на местната такса „битови отпадъци“ според количеството отпадъци в съответствие с принципа „плащаш повече, ако изхвърляш повече“, съчетано с добре функциониращи системи за разделно събиране/обратно приемане на отпадъци;

- въвеждане на данъчни облекчения за стопанските субекти, които използват в производствената си дейности продукти и материали втора употреба или рециклирани такива;

- облекчаване на административните тежести и създаване на стимули за предприятията, които прилагат промишлена симбиоза като например съдействие за създаване на индустриални зони с необходимата техническа инфраструктура;

- разработване на примерни правила, методически указания, насоки, наръчници или други, насочени към възложителите на обществени поръчки, които да ги подпомогнат при възлагането на обществени поръчки за да се насърчи по-доброто управление на отпадъците;

- да се подпомогне създаването на електронни платформи за лесен и бърз обмен на информация между производителите относно използваните от тях суровини и образуваните странични продукти и отпадъчни материали, които биха могли да се използват като суровини от други производители и да се предвидят други мерки за поощряване на промишлената симбиоза;

- да се въведат стимули за насърчаване на сътрудничеството между промишлеността и научната общност с цел разработване и внедряване в производствените дейности на иновативни технологии за рециклиране, преработване и по-широко използване в промишлеността на страничните продукти, материалите втора употреба, отпадъците и рециклираните продукти и материали.